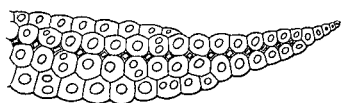

Met de tabel daarin kan men, hoop ik, de meeste algemene soorten wel onderscheiden. Ik ben bereid bij twijfel hulp te verlenen.

Een der soorten vormt heel compacte kussentjes, ze heet daarom ook *S. compactum*. Die kussentjes lijken wel veel op die van een ander mos *Leucobryum glaucum*, het beukemos. Kussens daarvan vindt men vaak in verschillende bossen, maar in beukebossen vallen ze meer op, omdat daar de andere begroeiing schaarser is. Ook in heidevelden treft men ze aan en dan is vaak verwisseling met *Sphagnum compactum* mogelijk. Beide zijn zo waterhoudend, dat na een heidebrand deze kussentjes niet zijn gedood, het vuur is over hen heen getrokken. *Leucobryum* heeft ook twee soorten cellen: groene levende en hyaliene dode. Maar de rangschikking is anders. De bladen bestaan nu uit twee of meer lagen hyaliene cellen (fig. 3) en centraal in vier samenkomende hoeken bevindt zich telkens een rij van kleine groene cellen, dus heel anders dan bij veenmos op dwarse doorsnede, daar ligt alles in één

Blad van *Leucobryum*
op dwarse doorsnede

vlak. Het resultaat is echter hetzelfde: de zoden hebben een groot wateropsloppingsvermogen. Kapsels van *Leucobryum* zijn zeer zeldzaam, maar als ze in de zode aanwezig zijn, dan steeds vele tegelijk. Graag zou ik opgave ontvangen van gevonden *Leucobryums* met kapsels.

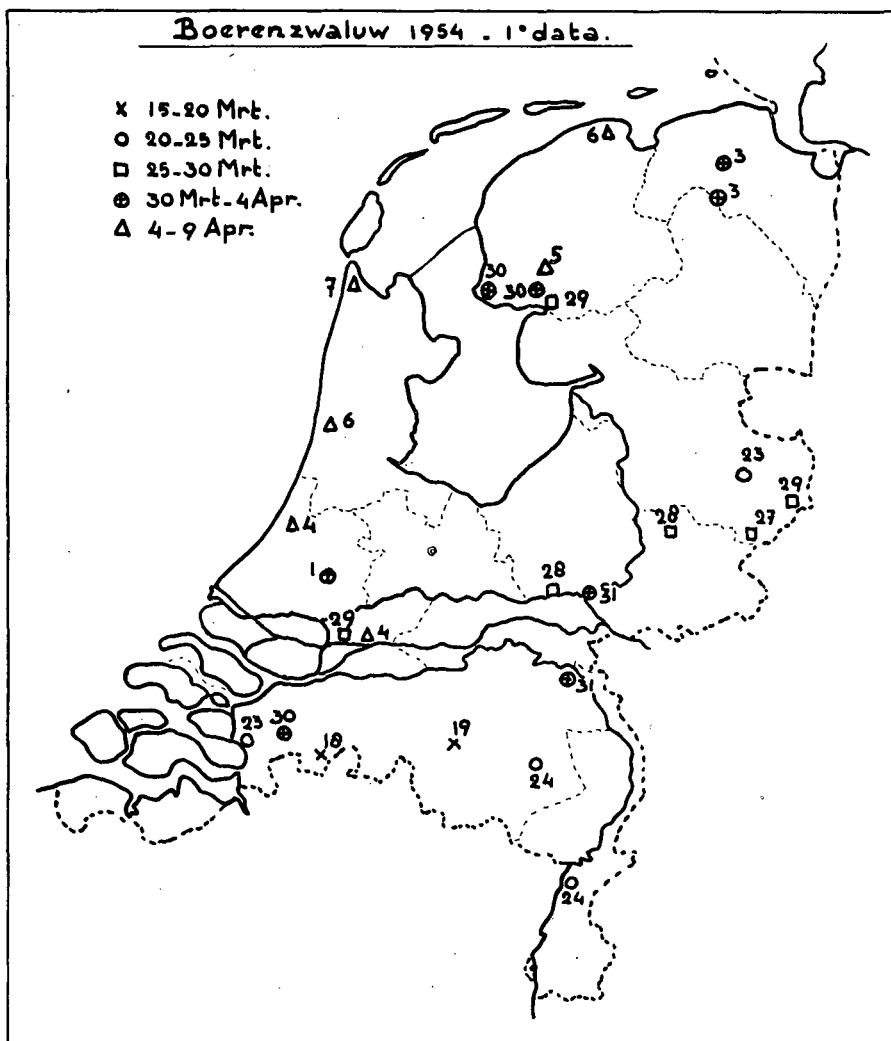
De voortplanting der veenmossen vertoont niets bijzonders: er zijn antheridiën en archegoniën en de bevruchte eicel groeit uit tot een sporedoosje, dat echter ongesteeld blijft. De mosplant vormt een uitgroeiing: pseudopodium, waardoor het bolronde kapsel toch boven de plant uitsteekt (fig. 1). Er is een deksel, maar geen peristoom. Vele soorten vormen zelden kapsels. Vrij algemeen vindt men ze bij *Sphagnum papillosum*.

Nu maar weer op stap voor deze belangrijke mossengroep. Waag er een paar natte voeten aan.

Phaenologische waarnemingen

door P. B. Jansen

Door de Studiekring voor Ecologie en Phaenologie worden, in samenwerking met het K.N.M.I., afd. Landbouwmeteorologie, reeds vele jaren phaenologische onderzoeken verricht. In *Natura* van Jan.-Febr. 1953 kunt u daarover een artikel vinden. In het voorjaar van 1954 kwam bovendien nog samenwerking tot stand tussen de Studiekring en het K.N.M.I. enerzijds en de Vogelwerkgroep van K.N.N.V. en N.J.N. anderzijds, voorzover het betreft de phaenologische waarnemingen van trekvogels. De waarnemingsmethoden werden iets gewijzigd en behalve de Kievit, gierzwaluw, tijtjaf en fitis werd de boerenzwaluw als vijfde in de reeks opgenomen. Van deze laatste, waarvan een verheugend aantal waarnemingen binnen kwam, wil ik nu iets vertellen. Op bijgaand kaartje kunt u zien, dat de eerste boerenzwaluwen al op 18 en 19 Maart 1954 in Noord-Brabant werden gezien. Einde Maart vertoonden de eersten zich in Z.W.-Friesland en op 6 April werd de Friese kust bereikt. Dit zijn alle echter eerste waarnemingen en uit de vele andere berichten, die we kregen van de broedplaatsen, voornamelijk boerderijen, bleek, dat de meeste broedvogels pas de tweede helft van April aankwamen. Zelfs in Mei

komen er nog verschillende terug. Dan is de doortrek van boerenzwaluwen, die in het Noorden broeden, pas in volle gang.

Van de tijftjaf en de fitis kregen we ook aardige reeksen waarnemingen, die t.z.t. zullen worden gepubliceerd. De leden van de Vogelwerkgroep zullen er binnenkort in „De Tureluur” weer wat over kunnen lezen.

Zij, die mede willen werken aan het phaenologisch onderzoek, kunnen zich daarvoor opgeven bij het K.N.M.I., afd. Landbouwmeteorologie, met vermelding, welke vogelsoort van de vijf men wil waarnemen. Ook zijn daar phaenologische waarnemingen van houtgewassen, kruidachtige planten, landbouwgewassen, fruitgewassen en trekvlinders zeer welkom. Ook daarvoor kan men bij het K.N.M.I. invulkaarten met instructies aanvragen.